

บทที่ 3

ขั้นตอน และวิธีการจัดทำคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพเครื่องมือ

วิธีการจัดทำคู่มือมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา บทความ เอกสาร วารสาร ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์ และสอบถามจากผู้รู้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ

2) ศึกษาหลักการเขียนคู่มือจากหนังสือ คู่มือต่างๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือ

3) สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครู เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

4) รวบรวมและสรุปแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการทำคู่มือพัฒนาหลักสูตรและการสอน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือการทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

1) การจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา ซึ่งมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

- (1) ปก
- (2) คำนำ
- (3) สารบัญ
- (4) คำแนะนำการใช้คู่มือ
- (5) วัตถุประสงค์

(6) ประโยชน์ของคู่มือ

(7) ข้อมูลเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1
โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

(8) แบบประเมินการใช้คู่มือ

2) นำคู่มือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา โดยใช้เทคนิค IOC โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงาน
บัณฑิตศึกษาเชิญผู้เชี่ยวชาญ มีรายนามดังนี้

(1) ผศ.ดร.ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

เชี่ยวชาญด้านวิชาการ

(2) นายอนันต์ รุ่งประพันธ์

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ฉะเชิงเทรา เขต 2

เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

(3) นางเกสินี นันทวิสิทธิ์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

(4) นายพิสูจน์ แสงศรี

ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดวังเย็น

เชี่ยวชาญด้านสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

(5) นางยาใจ เจริญสุวรรณ

ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดท่าเกวียน

เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย

3) ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยใช้เทคนิค
IOC (ภาคผนวก ฉ)

(1) เนื้อหาดีแล้วควรจัดตัวอักษรให้เหมาะสม

(2) ภาพประกอบคู่มือควรมีความชัดเจน

(3) ควรจัดภาพให้มีขนาดเหมาะสม

(4) นำข้อคิดเห็น คำแนะนำที่ได้มาปรับปรุง และจัดทำรายละเอียดตามรายนามเสนอ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพของกลุ่มการตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ

การประเมินคุณภาพของกลุ่มมือ เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือที่จัดทำขึ้น มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพียงใด ผู้ศึกษา จึงได้นำกลุ่มมือฉบับสมบูรณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ โดยดำเนินการ ดังนี้

1) นำกลุ่มมือฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามความคิดเห็นจากนักวิชาการ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจาก สำนักงานบัณฑิตศึกษา เชิญผู้เชี่ยวชาญ ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

นักวิชาการ

(1) นายอุบล พุ่มเดช	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
(2) นายพิชัย วงศ์กลม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
(3) นางจรรยา ศรีจันทร์ทับ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
(4) นายลิขิต บัวแดง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
(5) นายสุคใจ ดวงประเสริฐ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา

(1) นายประชัน สุธาศักดิ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโป่งเจริญ
(2) นายชัยวัฒน์ พุทธรักษา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดชำป่างาม
(3) นายถนอม สหะวรกุลศักดิ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหินแร่
(4) นายรุ่งอรุณ พึ่งเกษม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสูงเจริญ
(5) นายวิโรจน์ ชาญเชิงยุทธชัย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท่าเลียบ

ครูผู้สอน

(1) นางพัทธรา พังนา	ครูโรงเรียนบ้านทุ่งต่อหงษา
(2) นางธัญญรัตน์ ทองสุข	ครูโรงเรียนบ้านนาโพธิ์
(3) นางจินตนา นุ่มจันทร์	ครูโรงเรียนบ้านหินแร่
(4) นางบุษราคัม ศิริเมือง	ครูโรงเรียนบ้านโป่งเจริญ
(5) นายอำนาจ ผมทอง	ผู้บริหารโรงเรียนบ้านนา

- (6) นางสาวนิรมล เงินโต ครูโรงเรียนบ้านท่าเลียบ
 (7) นางสาวกนิษฐา ใหม่จันดี ครูโรงเรียนวัดชำป่างาม
 (8) นางบุษพรพรรณ คนใจบุญ ครูโรงเรียนบ้านกระบกเดี่ยว
 (9) นางสาววารุณี นาคคล้าย ครูโรงเรียนบ้านสูงเจริญ
 (10) นางจันทร์ หมายช้อยกลาง ครูโรงเรียนบ้านโปรงเกตุ

2) เกณฑ์การตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

เกณฑ์การตรวจสอบความเป็นไปได้/ความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 1993, p. 246) จำนวน 30 ข้อ จากเกณฑ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง/สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด เห็นด้วย / สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก ไม่แน่ใจ / สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง ไม่เห็นด้วย / นำไปปฏิบัติได้น้อย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / นำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด โดยให้คะแนนตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง / สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
เห็นด้วย / สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ / สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย / นำไปปฏิบัติได้น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / นำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

(1) สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

นำข้อมูลจากการตรวจสอบความเป็นไปได้/ความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และทำการสรุปวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของ Best (1993, p. 247) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51- 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง / สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51- 4.50	หมายถึง	เห็นด้วย / สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50	หมายถึง	ไม่แน่ใจ / สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51- 2.50	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย / นำไปปฏิบัติได้น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00- 1.50	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / นำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด

คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา

การผู้ศึกษาจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา และการจัดทำคู่มือ องค์ประกอบของคู่มือ ขั้นตอนการจัดทำคู่มือขึ้น ใช้ข้อมูลหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษาเป็นเนื้อหา จากนั้นผู้ศึกษาสร้างแบบประเมินการใช้คู่มือ จำนวน 30 ข้อ เพื่อให้ทันวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประเมินคุณภาพของคู่มือไว้ด้วยแล้ว ทั้งนี้เพราะผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่า

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านการแก้ปัญหาการทำงาน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่กับตัวนักเรียน เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีทางการศึกษาเรียนรู้ สร้างนิสัยรักการทำงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนศึกษาหาความรู้จากคู่มือแล้วนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพดังที่กล่าวมา

ผู้ศึกษาจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีพัฒนาการตามศักยภาพต่อไป